

1. ВЪВЕДЕНИЕ

- 1.1. **Наименование на специалността** - ОБЩА МЕДИЦИНА.
 2. **Продължителност на обучението** – 3 години
 3. **Изисквано базово образование** за допускане до обучение по обща медицина – завършено висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър” по „медицина” и професионална квалификация „лекар”.
- 1.4. **Общи положения**

„Общата практика е най-лесната дейност, ако се извършва лошо и най-трудната, ако се извършва добре”

Д. Грей

Новата програма за специализация по Обща медицина е съобразена с близо 10-годишния опит на нашата страна, съвременните схващания за мястото, ролята и значението на общата медицинска практика и модерните технологии на обучение, изпитване и оценяване.

2. ДЕФИНИЦИЯ

Два важни документа са използвани при нейното съставяне:

- 1) *Европейската дефиниция на дисциплината и специалността обща медицина /фамилна медицина (WONCA Europe 2002)*

„Общата медицина е академична и научна дисциплина и клинична специалност със собствено образователно съдържание, научни изследвания, доказателствена база и клинична дейност, ориентирани към първичната медицинска помощ”

- 2) *Рамковата програма за обучение по обща медицина /фамилна медицина на Европейската академия на преподавателите по обща медицина (EURACT 2005)*

Освен това се проучиха и програмите за специализация на много европейски страни.

3. ЦЕЛ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

Крайната цел на програмата е лекарят да получи професионална компетентност, т.е. специфична съвкупност от знания, умения и стил на поведение, която създава възможности за извършване на качествена, ефективна и ефикасна дейност в първичната медицинска помощ.

Съвременната обща медицинска практика се основава на 6 вида основни компетентности¹, които трябва да притежава лекарят:

- 1) **Да управлява ефективно първичната медицинска помощ**
- 2) **Да поставя в центъра на дейността си личността на здравия и болния човек**
- 3) **Да притежава специфични умения за решаване на проблеми в първичната медицинска помощ**
- 4) **Да прилага изчерпателен подход при оказване на медицинската помощ**
- 5) **Да бъде ориентиран към общността**
- 6) **Да използва холистичния подход във всички видове дейности, изхождайки от био-психо-социалната същност на човека**

Конкретните способности, които формират съдържанието на всяка компетентност и които трябва да притежава лекарят при завършване на специализацията, са посочени в Приложение 1.

Специализиращият лекар, ръководителят на специализацията, преподавателите и ръководителят на практическото обучение трябва задължително да ги познават и да извършват целенасочена дейност за тяхното постигане.

Какво представлява програмата и как да се използва

* EURACT Educational Agenda

Програмата съдържа 13 самостоятелни раздела (модула).

В два от модулите са създадени самостоятелни подраздели (субмодули), които съответстват на исторически оформилите се клинични области и медицински специалности.

В програмата не са включени самостоятелни раздели по токсикология, професионални болести и алергология, като учебният материал, свързан с тях, е разпределен в различните модули в зависимост от системните или органични увреждания и прояви.

Модулите (с изключение на Основи на общата медицина и Физикална терапия и рехабилитация) имат еднаква форма и съдържат по 8 самостоятелни раздела. Те са подредени в логическа последователност, която във висока степен съответства на алгоритъма на работа в първичната медицинска помощ.

В Програмата са посочени само „рамките”, в които да се провежда специализацията, като конкретното съдържание се „попълва” от преподавателите в процеса на обучение.

При теоретичното обучение обема и „дълбочината” на материала трябва да отразява характера на първичната медицинска помощ.

Програмата не се съобразява с ограниченията на дейността на общопрактикуващите лекари, които в момента са създадени от различни административни и финансови правила (при извършване на изследвания, изписване на лекарствени продукти и др.).

При специализацията особено значение има ръководителят на практическото обучение, който пряко участва в неговото провеждане и оказва методично ръководство и контрол върху обучението на специализанта по време на специализацията.

Практическото обучение в акредитираната амбулатория се провежда едновременно по всички модули, като специализантът наблюдава дейността, пряко участва в извършването на различни видове медицински консултации, манипулации, изследвания, амбулаторни операции и др. под супервизията на ръководителя на обучението.

При теоретичното и практическо обучение могат да се използват разнообразни методи, като:

- лекции; семинари; дискусии;
- клинични визитации; „седящи” визитации (обсъждане на клинични случаи); демонстрация на болни;
- демонстрация, участие и извършване на клинични, инструментални и апаратни изследвания;
- работа с макети, модели за усвояване на технически умения;
- демонстрация и участие в извършване на животоспасяващи дейности (изкуствено дишане, освобождаване на дихателни пътища, сърдечен масаж, механично кръвоспиране и др.);
- демонстрация и участие в извършване на малки оперативни интервенции, отстраняване на чужди тела, превръзки, имобилизации и др.

Ръководителят на специализацията и ръководителите на катедрите и секциите и преподавателите, които участват при специализацията, определят комбинации от методи за обучение, които ще бъдат използвани.

След всеки модул се провежда колоквиум, като се използват различни методи на изпитване:

- писмен и устен изпит по предварителен списък от теми (конспект)
- „есе” (критичен анализ и оценка) на литературни източници (статии, монографии)
- многоизборен въпросник за измерване и оценка на фактическите знания
- многоизборен въпросник за измерване и оценка на способностите за взимане на клинични и неклинични решения

- „работа с болен” (умения, знания)
- обективен структуриран клиничен изпит (OSCE)
- демонстрация на извършване на клинични, инструментални и апаратни изследвания

Ръководителят на специализацията и ръководителите на катедрите и секциите, провеждащи теоретичното обучение, определят литературните източници, които се препоръчва да бъдат използвани за подготовка от специализиращите лекари.

Теоретичният изпит за специалност се провежда чрез:

- Многоизборен въпросник за измерване и оценка на фактическите знания;
- Многоизборен въпросник за измерване и оценка на способностите за взимане на клинични и неклинични решения.

Многоизборният въпросник за измерване и оценка на фактическите знания трябва да съдържа не по-малко от 200 въпроса с 1000 отговора, пропорционално разпределени по различните модули на програмата и да бъде по типа „правилно определен отговор” (верния за верен, неверния за неверен).

Многоизборният въпросник за измерване и оценка на способностите за взимане на клинични и неклинични решения трябва да има не по-малко от 50 задания за решаване с различен характер.

Практическият изпит се провежда чрез:

- работа с болен,
- извършване на диагностични изследвания,
- амбулаторна операция или манипулация.

4. ОБУЧЕНИЕ

УЧЕБЕН ПЛАН ПО МОДУЛИ

Модули	Обща продължителност на теоретичното и практическото обучение в лечебно заведение за болнична помощ	Теоретично обучение	Практическо обучение в болнично лечебно заведение	Практическо обучение в акредитирана за обучение по „Обща медицина” АПМП	Практическо обучение в ЦСМП
4.1. Модул „ОСНОВИ НА ОБЩАТА МЕДИЦИНА”	4 седмици	4 седмици			

4.2. Модул „ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ” СУБМОДУЛИ: „КАРДИОЛОГИЯ” „ПНЕВМОЛОГИЯ” „ЕНДОКРИНОЛОГИЯ ” „ГАСТРОЕНТЕРОЛО- ГИЯ” „НЕФРОЛОГИЯ” „ХЕМАТОЛОГИЯ” „РЕВМАТОЛОГИЯ”	9 седмици	5 седмици 1 седмица 4 дни 4 дни 4 дни 3 дни 2 дни 2 дни	4 седмици	81 седмици	
4.3. МОДУЛ „ДЕТСКИ БОЛЕСТИ”	9 седмици	5 седмици	4 седмици	81 седмици	
4.4. Модул „ХИРУРГИЯ, УРОЛОГИЯ И ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ” СУБМОДУЛИ: „ОБЩА ХИРУРГИЯ” „ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ” „УРОЛОГИЯ”	7 седмици	4 седмици 2 седмици 1 седмица 1 седмица	3 седмици	81 седмици	
4.5. Модул „АКУШЕРСТВО, ГИНЕКОЛОГИЯ И СЕМЕЙНО ПЛАНИРАНЕ”	7 седмици	4 седмици	3 седмици	81 седмици	
4.6. Модул „НЕРВНИ БОЛЕСТИ”	5 седмици	3 седмици	2 седмици	81 седмици	
4.7. Модул „ПСИХИАТРИЯ И ПСИХОЛОГИЯ”	4 седмици	2 седмици	2 седмици	81 седмици	
4.8. Модул „УШНО-НОСНО- ГЪРЛЕНИ БОЛЕСТИ”	4 седмици	2 седмици	2 седмици	81 седмици	
4.9. Модул „ОЧНИ БОЛЕСТИ”	4 седмици	2 седмици	2 седмици	81 седмици	

4.10. Модул „КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ”	4 седмици	2 седмици	2 седмици	81 седмици	
4.11. Модул „ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ И ЕПИДЕМИОЛОГИЯ” Субмодули: „ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ” ЕПИДЕМОЛОГИЯ НА ИНФЕКЦИОЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ”	4 седмици	2 седмици 8 дни 2 дни	2 седмици	81 седмици	
4.12. Модул „ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА И КУРОРТОЛОГИЯ”	1 седмица	1 седмица			
4.13. МОДУЛ „СПЕШНА МЕДИЦИНА”					13 седмици
Всичко:	62 седмици	36 седмици	26 седмици	81 седмици	13 седмици

4.1. Модул „ОСНОВИ НА ОБЩАТА МЕДИЦИНА”

Продължителност

Теоретично обучение: 4 седмици

Програмата има за цел специализантът да придобие знания за общата медицина като обособена медицинска област и специалност; за същността и съдържанието на общата медицинска практика като форма на първичната медицинска помощ и да усвои специфични умения и стил на поведение при нейното извършване. При завършване специализантът трябва да знае:

- (1) Теоретичните основи на общата медицина и общата медицинска практика
- (2) Съдържанието на общата медицинска практика – основни видове здравни дейности и подходи за тяхното извършване
- (3) Специфичните подходи и технологии прилагани в общата медицинска практика
- (4) Основните компетентности на общопрактикуващия лекар
- (5) Методите и техниките за работа с различни групи от населението (здравни, остро, хронично и терминално болни)
- (6) Организацията, управлението и икономиката на лечебните заведения за първична медицинска помощ

ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

I. Теоретични основи на общата медицина и общата медицинска практика

1. **Обща медицина** – научно-приложна област и медицинска специалност
2. **Здравеопазни системи** – видове, характеристика, предимства, недостатъци
3. **Здраве, болест, заболяване, здравен проблем** – определение, взаимоотношения, значение за работата на ОПЛ
4. **Основни детерминанти на здравето и болестта** – личностни, семейни, професионално-работни, обществено групови
5. **Съвременна епидемиология на заболяванията** – честота, тежест, потребности, значение за общата медицинска практика
6. **Основни подходи на здравна дейност** – видове, характеристика, възможности
7. **Холистичен подход** – определение, съдържание, значение
8. **Семейство и общност** – място, роля и значение за поддържане и възстановяване на здравето и дейността на ОПЛ
9. **Основни видове медицинска помощ** – място, роля и значение за задоволяване на здравните потребности
10. **Първична медицинска помощ** – определение, характеристика, възможности
11. **Общата медицинска практика** – характеристика, възможности, предимства, история

II. Общопрактикуващият лекар (ОПЛ)

- (1) **Общопрактикуващ лекар** – определение, функции, възможности, предимства
- (2) **Основни компетентности на ОПЛ**
- (3) **Основни умения на ОПЛ, вкл. комуникативни умения.**
- (4) **Екип на ОПЛ** – състав, функции, отговорности, задължения
- (5) **ОПЛ – мениджър на практиката за първична помощ**
- (6) **Морал и етика на ОПЛ**

III. Технология на общата медицинска помощ

- (1) **Основни видове медицински дейности в ПМП**
- (2) **Медицинската консултация** в общата медицинска практика – видове подходи. Пациент-центрирана консултация.
- (3) **Особености на диагностичните и лечебни технологии** в общата медицинска практика
- (4) **Отношения и взаимодействия между общопрактикуващия лекар и лекарите специалисти** – при диагностиката, лечението, мониторинга и контрола на болните
- (5) **Промоционна дейност** в първичната медицинска помощ
- (6) **Превантивна дейност** в ПМП. Основни видове профилактика на заболяванията (преморбидна, протоморбидна, интраморбидна, постморбидна).
- (7) **Хронично болните** в ПМП– диспансеризация, мониторинг, контрол и управление на развитието на заболяванията
- (8) **Болните с нелечими заболявания и в терминално състояние в ПМП** – палиативни медицински и медико-социални грижи

IV. Организация, управление и икономика на лечебните заведения за първична медицинска помощ

- (1) **Здравно законодателство** в ПМП
- (2) **Лечебни заведения за ПМП** – видове, характеристика, възможности
- (3) **Медицински стандарти** за обща медицина – видове, значение
- (4) **Устройство на ПМП**
- (5) **Организация на достъпа и работата в ПМП**

- (6) **Информация, информационни системи** и отчетност в ПМП
- (7) **Финансиране** на ПМП
- (8) **Икономика на практиката** за първична медицинска помощ
- (9) **Управление на практиката** за първична медицинска помощ
- (10) **Маркетинг** на първичната медицинска помощ
- (11) **Управление на качеството** в ПМП

4.2. МОДУЛ „ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ”

Продължителност

Теоретично обучение: 5 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 4 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични, клинични знания, да придобие специфични умения и стил на поведение за работа с болните със заболявания на вътрешните органи, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението на вътрешните заболявания и ранно да се откриват заболяванията със социална значимост
- (2) самостоятелно да диагностицира, лекува и наблюдава основните вътрешни заболявания, като прилага холистичния подход
- (3) точно да определя възможностите на своята компетентност и нуждите от участието на специалистите – консултанти в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира провеждането на медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

СУБМОДУЛ „КАРДИОЛОГИЯ”

Теоретично обучение: 1 седмица

I. Кратка анатомия и физиология на сърдечно-съдовата система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в кардиологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на сърцето и съдовете – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) техники за изследване на сърцето и съдовете**, извършвани в ПМП:
 - ЕКГ
 - RR измерване
 - ЕКГ с натоварване (ходене)
 - Определяне на сърдечно-съдовия риск
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите

- Конвенционални клиничко-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др., вкл. липиден профил
- Конвенционални рентгенологични изследвания на сърце, бял дроб
- ЕКГ с натоварване
- Холтер ЕКГ
- Холтер RR
- Ехокардиография
- Доплерсонография на периферни съдове

III. Симптоми и признаци на кардиологичните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Задух и лесна умора
- Цианоза
- Гръдна болка
- Сърцебиене и прескачане
- Отоци по крайниците
- Главоболие
- Световъртеж

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Ритъмни нарушения
- Проводни нарушения
- Надкамерни и камерни тахикардии
- Остра сърдечна недостатъчност
- Хронична сърдечна недостатъчност
- ИБС хронична форма
- ИБС – остър инфаркт на миокарда
- Дисекация на аортата
- Кардиомиопатии
- Перикардити
- Ендокардити
- Клапни пороци
- Остра и хронична съдова недостатъчност

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-кардиолог

V. Методи и средства на лечение на кардиологични заболявания в ПМП

1. **Специфични лекарствени продукти**, прилагани в кардиологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.

2. **Физикални, балнеологични и други немедикаментозни средства** на лечение и рехабилитация на болните с кардиологични заболявания.

3. **Инструментални** и други методи за реанимация:

- Дишане уста в уста
- Непряк сърдечен масаж
- Апаратна кислородотерапия

- Вътресърдечна лекарствена апликация

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Пристъп на камерна тахикардия
2. МАС-синдром
3. Остър инфаркт на миокарда и дисекация на аортата
4. Хипертонична криза
5. Остра сърдечна недостатъчност

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот, вкл. хранене, двигателна активност и др.
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на болни с повишено артериално налягане и ИБС сред групи с висок сърдечно-съдов риск

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с ИБС, след миокарден инфаркт.
2. Съдействие на болните болни със сърдечни заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби
3. Показания за определяне на временна и трайна нетрудоспособност при болните с кардиологични заболявания

СУБМОДУЛ „ПНЕВМОЛОГИЯ”

Теоретично обучение: 4 дни

I. Кратка анатомия и физиология на дихателната система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в пневмологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на дихателната система – видове, начин на приложение
- (3) **инструментални (апаратни) техники за изследване на дихателната система**, извършвани в ПМП:
 - пикфлуорометрия
 - изследване на дихателни обеми (с портативен спирограф)
 - ЕКГ
 - RR измерване
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Конвенционални рентгенологични изследвания на сърце, бял дроб
 - Функционално изследване на дишането
 - Изследване на алкално-киселинното равновесие
 - Ларингоскопия
 - Бронхоскопия

- Ехокардиография
- Специфични имунологични изследвания и туморни маркери
- Микробиологични и микотични изследвания на храчки
- Кожно скарификационни проби, вкл. с туберкулин

III. Симптоми и признаци на пневмологични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Кашлица
- Задух
- Цианоза
- Гръдна болка
- Отделяне на храчки
- Хемоптоие

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Остра дихателна недостатъчност
- Хронична дихателна недостатъчност
- Хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ)
- Остро и хронично белодробно сърце
- Белодробен емболизъм
- Остри и хронични бронхити
- Пневмонии и плеврити
- Белодробна туберкулоза
- Рак и други тумори на белия дроб
- Бронхиална астма
- Бронхиектазии
- Белодробен абсцес

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-пневмолог

V. Методи и средства на лечение на пневмологични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в пневмологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, климатични и други немедикаментозни средства на лечение и рехабилитация на болните с пневмологични заболявания, вкл. инхалационно лечение и кислородотерапия.

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Белодробен емболизъм
2. Остро белодробно сърце
3. Астматичен статус

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот, вкл. хранене, двигателна активност и др.

2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на болни с белодробна туберкулоза сред рискови групи

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични пневмологични заболявания, вкл. белодробна туберкулоза.
2. Съдействие на болните с пневмологични заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна нетрудоспособност при болните с пневмологични заболявания.

СУБМОДУЛ „Ендокринология”

Теоретично обучение: 4 дни

I. Кратка анатомия и физиология на ендокринната система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в ендокринологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на ендокринната система – видове, начин на приложение
- (3) **инструментални (апаратни) техники за изследване на ендокринната система**, извършвани в ПМП:
 - измерване на тегло и определяне на Индекс на телесната маса (ИТМ)
 - кръвно-захарно ниво с преносим глюкомер
 - ЕКГ
 - RR измерване
 - Екзофталмометрия
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – кръвно-захарен профил, тироидни и други хормони, пикочна киселина, микроалбуминурия
 - Конвенционални рентгенологични изследвания на глава, стави и кости
 - Ехография на тироидна жлеза, бъбрек и надбъбрек и др.
 - Определяне на костна плътност
 - Определяне на количеството на мастната тъкан

III. Симптоми и признаци на ендокринни заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Жажда и сухота в устата
- Често и обилно уриниране
- Булимия или анорексия
- Увеличаване или намаление на телесното тегло
- Сърцебиене
- Влажна кожа
- Незарастващи рани

- Екзофтальм

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Затлъстяване
- Захарен диабет
- Гуша
- Хипертиреоидизъм (тиреотоксикоза)
- Хипотиреоидизъм (микседем)
- Хиперкортицизъм (акромегалия)
- Хипокортицизъм (Адисонова болест)
- Остеопороза
- Тумори на щитовидната жлеза, хипофизата, надбъбрека

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-ендокринолог

V. Методи и средства на лечение на ендокринни заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в ендокринологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Показания за оперативно лечение на:
 - Гуша
 - Хипертиреоидизъм
 - Тумори на щитовидната жлеза
 - Диабетно стъпало

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Диабетна кетоацидоза и диабетна кома
2. Тиреотоксична „криза“
3. Хипертонична криза при феохромоцитом

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот, вкл. хранене, двигателна активност и др., особено в райони с йоден дефицит
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на болни със захарен диабет сред рисковите групи

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични ендокринни заболявания, особено захарен диабет.
2. Съдействие на болните с ендокринни заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с ендокринни заболявания.

СУБМОДУЛ „ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ“

I. Кратка анатомия и физиология на храносмилателната система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в гастроентерологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на храносмилателната система – видове, начин на приложение, вкл. оглед на аналната област и ректално туширане
- (3) **инструментални (апаратни) техники за изследване на храносмилателната система**, извършвани в ПМП:
 - измерване на тегло и определяне на ИТМ
 - изследване на изпражнения за кръв
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – изследване на стомашен и дуоденален сок, изпражнения за кръв и др. съставки
 - Контрастни рентгенологични изследвания на хранопровод, стомах, жлъчния мехур, тънко и дебело черво
 - Ехография на коремни органи
 - Гастроскопия
 - Колоноскопия
 - Ректоскопия
 - ЯМР и КТ

III. Симптоми и признаци на гастроентерологични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Повръщане
- Лош дъх и вкус в устата
- Безапетитие
- Парене и киселини зад гръдната кост
- Дисфагия
- Болки в корема
- Жълтеница
- Диария
- Запек
- Хематемеза
- Мелена
- Кръв в изпражненията

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Горна диспепсия
- Долна диспепсия
- Остър и хроничен езофагит

- Рак на хранопровода
- Гастроезофагеална рефлуксна болест (ГЕРБ)
- Остри и хронични гастрити
- Пептична язва на стомаха и дуоденума
- Рак на стомаха
- Остри и хронични хепатити
- Жлъчно-каменна болест
- Остър холецистит
- Остра и хронична чернодробна недостатъчност
- Чернодробна цироза
- Рак на черния дроб
- Остри и хронични панкреатити
- Рак на панкреаса
- Остри и хронични ентерити и ентероколити
- Рак и други тумори на дебелото черво
- Рак на ректума
- Хемороиди
- Перорални отравяния – гъби, фосфорорганични вещества и др.

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-гастроентеролог

V. Методи и средства на лечение на гастроентерологични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в гастроентерологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, климатични и други немедикаментозни средства на лечение и рехабилитация на болните с гастроентерологични заболявания
3. Немедикаментозни методи:
 - Стомашна промивка
 - Предизвикано повръщане
4. Показания за оперативно лечение на:
 - Пептична язва на стомаха и дуоденума
 - Жлъчно-каменна болест
 - Остър холецистит
 - Остър панкреатит

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Обилна хематемеза и мелена
2. Обезводняване след обилни повръщания и диария
3. Отравяния с гъби, фосфор-органични вещества и други, приети през устата

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот, вкл. хранене, двигателна активност и др.
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на болни с рак на дебелото черво и ректума сред рискови групи

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични гастроентерологични заболявания.
2. Съдействие на болните с гастроентерологични заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с гастроентерологични заболявания.

СУБМОДУЛ „НЕФРОЛОГИЯ”

Теоретично обучение: 3 дни

I. Кратка анатомия и физиология на пикочоотделителната система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в нефрологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на пикочоотделителната система – видове, начин на приложение
- (3) **инструментални (апаратни) и други техники за изследване на пикочоотделителната система**, извършвани в ПМП:
 - измерване на денонощна диуреза
 - химично изследване на урина с експресни тестове
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – изследване на бъбречни функции
 - Конвенционални и контрастни рентгенологични изследвания на бъбреци и уретери
 - Ехография на бъбреци и простатна жлеза
 - КТ и ЯМР

II. Симптоми и признаци на нефрологични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Болки в поясната част на тялото
- Парене при уриниране
- Често уриниране
- Трудно уриниране
- Хематурия
- Отоци по лицето и крайниците

III. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Остра и хронична бъбречна недостатъчност
- Бъбречно-каменна болест, вкл. бъбречна колика
- Остри и хронични пиелонефрити
- Остри и хронични гломерулонефрити
- Ендемични и сателитни нефропатии, вкл. диабетна
- Бъбречна поликистоза
- Тумори на бъбрека

- Нефрози

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-нефролог

IV. Методи и средства на лечение на нефрологичните заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в нефрологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, климатични и други немедикаментозни средства на лечение и рехабилитация на болните с нефрологични заболявания
3. Показания за оперативно лечение на:
 - Бъбречно-каменна болест
 - Бъбречна поликистоза

V. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Бъбречна колика
2. Остра бъбречна недостатъчност

VI. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот.
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на болни с диабетна нефропатия и ендемична нефропатия

VII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични нефрологични заболявания (хронична бъбречна недостатъчност).
2. Съдействие на болните с нефрологични заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с нефрологични заболявания.

СУБМОДУЛ „ХЕМАТОЛОГИЯ”

Теоретично обучение: 3 дни

I. Кратка анатомия и физиология на кръвотворната система (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в хематологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на кръвотворната система – видове, начин на приложение
- (3) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични и др.

- Специални хематологични изследвания – определяне на кръвна група, Rh принадлежност, серумно желязо, морфологично изследване на периферни кръвни клетки, проби за кръвосъсирване и др.
- Конвенционални рентгенологични изследвания на кости
- Ехография на коремни органи

III. Симптоми и признаци на хематологични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Бледост на кожата и лигавиците
- Кожни петехии и кръвонасядания на кожата
- Кървене от венците
- Жълтеница
- Увеличени лимфни възли

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Желязо-дефицитна анемия
- Таласемии
- Пернициозна анемия
- Лимфогрануломатоза
- Хемолитични анемии
- Миеломна болест
- Доброкачествени и злокачествени лимфоми
- Хемофилия

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-хематолог

V. Методи и средства на лечение на хематологични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в хематологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Показания и извършване на амбулаторно кръвопреливане

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Обилни вътрешни хеморагии
2. Остра хемолитична криза

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословен начин на живот.
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на хемофилно болни и болни с таласемия, в рискови семейства

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични хематологични заболявания, особено онкохематологични. Палиативни грижи.

2. Съдействие на болните с тежки хематологични заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с хематологични заболявания.

СУБМОДУЛ „РЕВМАТОЛОГИЯ“

Теоретично обучение: 2 дни

I. Кратка анатомия и физиология на ставния апарат (предмодулна самостоятелна подготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **обща и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в ревматологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **обща и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на ставния апарат – видове, начин на приложение
- (3) **инструментални (апаратни) и други техники за изследване на ставния апарат**, извършвани в ПМП:
 - измерване на ставната подвижност
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – ревматоидни фактори, пикочна киселина
 - Конвенционални рентгенологични изследвания на стави и кости
 - Артроскопия
 - Определяне на костна плътност
 - КТ и ЯМР на големи стави

III. Симптоми и признаци на ставни заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Подуване на ставите
- Намалена ставна подвижност и скованост
- Зачервяване на кожата на ставите
- Ставни деформации

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Артрозна болест
- Остри и хронични артрити, вкл. подагрозен
- Ревматоиден артрит
- Болест на Бехтерев
- Колагенози

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-ревматолог

V. Методи и средства на лечение на ставните заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в ревматологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, климатични и други немедикаментозни средства на лечение и рехабилитация на болните със ставни заболявания

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Подагрозен пристъп

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на двигателната активност и опазване на ставите.

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки и хронични ставни заболявания.
2. Съдействие на болните със ставни заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби.
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните със ставни заболявания.

4.3. Модул „ДЕТСКИ БОЛЕСТИ”

Продължителност

Теоретично обучение: 5 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 4 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични и клинични знания, специфични умения и да придобие стил на поведение за работа със здрави и болни деца, които да осигурят компетентност за:

- (1) Мониторинг и управление на развитието на физическото и психическо здраве на децата и за профилактика на заболяванията
- (2) Диагностика, лечение и рехабилитация на основните и масови заболявания в детската възраст
- (3) Определяне на нуждите и потребността от участие на специалист – педиатър в диагностиката, лечението, рехабилитацията и мониторинга при болни деца
- (4) Адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) Осигуряване на медико-социалните грижи за болни и здрави деца в семейството, училището и от специализирани социални и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Анатомио-физиологични особености на детската възраст (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза от деца и родители: новородени, кърмачета, ранна детска възраст, ученическа възраст (специални въпроси в интервюто на лекаря)

- (2) **обща и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на децата (на различна възраст), вкл.:
- кожен тургур
 - кожна гънка
 - ставна подвижност
 - краниотабес
 - крипторхизъм
 - фимоза
 - гръбначни изкривявания и др.
- (3) **Инструментални (апаратни) техники и други диагностични техники**, извършвани от ОПЛ в ППМП:
- Измерване на телло, ръст и индекс на телесната маса
 - Измерване на АН
 - Измерване на мускулна сила с динамометър
 - ЕКГ
 - Плантография
 - Калиперометрия
 - Кожно-алергични проби, вкл. туберкулинова
 - Вземане на биологични материали за изследване (кръв, урина, храчки, носен секрет, изпражнения и др.)
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ППМП**, тълкуване и използване на резултатите
- Конвенционални клиничко-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Конвенционални рентгенологични изследвания
 - КТ, ЯМР
 - Микробиологични и паразитологични изследвания
 - Имунологични и серологични изследвания
 - Функционални изследвания на дишане, сърдечно-съдова дейност и др.
 - Специфични кожно-алергични проби

III. Симптоми и признаци на педиатричните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Хрема
- Болки в устната кухина и гърлото
- Цианоза на лигавиците и бледост на кожата
- Кожни обриви
- Нарушения в охранването и ръста
- Жълтеница
- Повръщане
- Диария и запек
- Висока телесна температура
- Субфебрилитет
- Ставни болки
- Подкожни кръвоизливи
- Коремна болка
- Увеличени лимфни възли
- Дизурия
- Гърчове

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

A. Основни синдроми

- алиментарна хипотрофия
- затлъстяване
- нощно напикаване
- менингеален синдром
- хеморагична диатеза

Б. Заболявания

- остри възпаления на горните дихателни пътища – ринити, фарингити, тонзилити, ларингити
- остри и хронични трахеобронхити
- остри и хронични пневмонии
- алергични болести на дихателната система – ринити, бронхити и бронхиална астма
- остри инфекциозни заболявания (в модул Инфекциозни болести)
- остри гастрити, ентерити и колити
- пептична язва
- Гастроезофагеална рефлуксна болест (ГЕРБ)
- Витамин Д- недостатъчен рахит
- Хипер- и хипотиреоидизъм
- Артериална хипертония
- Вродени и придобити сърдечни пороци
- Желязо-дефицитна анемия
- Таласемии
- Остри бластози
- Нефролитиаза
- Остри пиелонефрити и гломерулонефрити
- Остри и хронични хепатити
- Артрити
- Детска церебрална парализа
- Детски паразитни заболявания
- Остър корем, вкл. чревна инвагинация
- Муковисцидоза
- Бронхо-пулмонална дисплазия
- Вродена луксация на тазобедрена става
- Ухапвания от отровни насекоми, змии и др.
- Остри медикаментозни и немедикаментозни отравяния

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-педиатър

V. Методи и средства при лечение на педиатрични заболявания в ПМП

1. Лекарствени продукти за лечение на заболяванията при деца:

- Видове и групи
- Показания и противопоказания
- Нозологични показания

- Особености на приложение
- Технологични схеми и др.

2. Немедикаментозни средства на лечение на заболявания при деца:

- студени обвивания при високи температурни състояния и гърчове
- инхалации
- стомашна промивка
- поставяне на газова тръба
- изкуствено дишане уста в уста
- обдишване с амбу
- непряк сърдечен масаж
- изваждане на чуждо тяло от носа и устната кухина

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники, лекарствени продукти, показания за хоспитализация)

1. кома
2. гърчове
3. отравяния
4. ухапвания от насекоми, змии и др.
5. чужди тела в горните дихателни пътища

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословно хранене, физическо и психо-моторно развитие сред родителите и децата в училищна възраст
2. Обучение на родителите за приготвяне на храни и правилни грижи за новороденото, кърмачето и детето в ранна възраст
3. Мониторинг и контрол върху развитието на кърмачето и децата до 7-годишна възраст (детска консултация)
4. Обхващане на децата съгласно имунизационния календар – контраиндикации за имунизация
5. Провеждане на целеви профилактични прегледи на учениците

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на деца с хронични заболявания,
2. Съдействие на болните деца и родителите за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби
3. Съдействие на деца, изпаднали в беда – изоставени, малтретирани и др. за получаване на медико-социална помощ и подкрепа.

4.4. Модул „Хирургия, урология и ортопедия и травматология”

Продължителност

Теоретично обучение: 4 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 3 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични и клинични знания, специфични умения, да придобие стил на поведение за

работа с болните с хирургични, урологични и ортопедични заболявания, които ще му позволят:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението на хирургични, урологични и ортопедични заболявания и ранно да се откриват заболяванията
- (2) самостоятелно да диагностицира, лекува и наблюдава основните хирургични, урологични и ортопедични заболявания
- (3) точно да определя възможностите на своята компетентност и нуждите на болните от участието на специалистите – хирурзи, уролози, ортопеди в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира провеждането на медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

СУБМОДУЛ „ОБЩА ХИРУРГИЯ”

Теоретично обучение: 2 седмици

I. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в общата хирургия (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на болните с хипотеза за хирургично заболяване – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) техники за изследване на болните с хирургично заболяване**, извършвани в ПМП:
 - Сондиране на рани и фистули
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – туморни маркери
 - Конвенционални рентгенологични изследвания на гърди, корем, крайници
 - Ехографско изследване на коремни органи, сърце и др.
 - Гастроскопия
 - Колоноскопия
 - Ректоскопия
 - КТ и ЯМР

II. Симптоми и признаци на хирургичните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Болки в корема и гърдите
- Бледост на лигавиците и кожата
- Кръвотечение
- Кръвонасядане по кожата
- Повръщане
- Хематемеза или мелена

- Прясна кръв в изпражненията
- Жълтеница
- Подуване на корема
- „Студени” крайници

III. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Рани
- Изгаряния и измръзвания
- Травми на гърдите и корема
- Остър корем
- Гнойни заболявания на кожата и подкожната тъкан – фурункули, карбункули, флегмони, абсцеси, панарициум
- Жлъчно-каменна болест – хирургически усложнения
- Остър холецистит
- Остър панкреатит
- Перитонит
- Остър апендицит
- Чревна непроходимост
- Ингинална и пъпна херния
- Рак на гърдата
- Рак на хранопровода, стомаха
- Рак на панкреаса
- Рак на дебелото черво и ректума
- Разширени вени, тромбофлебит
- Варикоцеле и хидроцеле
- Остра и хронична съдова недостатъчност

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-хирург

IV. Методи и средства на лечение на хирургични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в хирургията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Инструментални методи на лечение в ПМП:
 - Инцизии
 - Екцизии
 - Екстирпации
 - Кюретаж на рани
 - Шев и дренаж на рани
 - Механично кръвоспиране
 - Превръзки
 - Дилатации
3. Средства за обезболяване в ПМП – видове, начин на приложение
4. Физикални, балнеологични и други немедикаментозни средства на лечение на хирургични заболявания, вкл. и в постоперативния период.

V. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. остър корем
2. травматични и термични увреждания
3. рани
4. обилна хематемеза и мелена

VI. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на рак на дебелото черво, ректума и млечната жлеза

VII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болните в следоперативния период и палиативни грижи при терминално болни
2. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с хирургични заболявания

СУБМОДУЛ „ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ”

Теоретично обучение: 1 седмица

I. Кратка анатомия и физиология на опорно-двигателната система (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в общата ортопедия (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на болните с хипотеза за ортопедично или травматично заболяване, вкл. костна и ставна цялост и костни и ставни деформации – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) техники за изследване на болните с ортопедични или травматични заболявания**, извършвани в ПМП:
 - Измерване на ставна подвижност, вкл. и на гръбначния стълб
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – костни туморни маркери
 - Конвенционални рентгенологични изследвания на ставите и костите
 - КТ и ЯМР
 - Изследване на костна плътност
 - Артроскопия

III. Симптоми и признаци на ортопедичните и травматични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Болки в костите и ставите
- Деформации на костите и ставите
- Намалена ставна подвижност
- Оток на ставите
- Зачервяване на кожата на ставите
- Кръвонасядания

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Артрози на големи и малки стави
- Спондилоартрози
- Гръбначни деформации
- Травматични увреждания на костите, мускулите и сухожилията. Закрити и открити фрактури
- Вродено изкълчване на тазобедрената става и други вродени увреждания на ставите и костите
- Травматични увреждания на ставите – контузии, навяхвания, луксации
- Асептични некрози на костите
- Остеопороза
- Остеомиелит
- Професионални болести на ставите и сухожилията

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-ортопед

V. Методи и средства на лечение на ортопедични заболявания в ПМП

1. Лекарствени продукти, прилагани в ортопедията и травматологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Нелекарствени методи на лечение в ПМП:
 - имобилизации
 - обикновени и компресивни превръзки
 - Вътреставни пункции за евакуация на течност и лекарствена апликация
3. Средства за обезболяване в ПМП – видове, начин на приложение
4. Физикални, балнеологични и кенизитерапевтични средства за лечение и рехабилитация на ортопедични и травматологични заболявания.

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. травматичен шок
2. открити и закрити фрактури на кости и стави
3. ставни луксации

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на вродено изкълчване на тазобедрената става и гръбначни изкривявания при деца и ученици

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болните в следоперативния период или след имобилизация
2. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с ортопедични заболявания

I. Кратка анатомия и физиология на пикочоотделителната система (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в урологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на болните с урологично заболяване – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) и други техники за изследване на болните с урологично заболяване**, извършвани в ПМП:
 - Ректално туширане на простатна жлеза
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Специални клинично-лабораторни изследвания – туморни маркери за рак на простатата
 - Контрастни рентгенологични изследвания на пикочоотделителната система
 - Ехографско изследване на бъбреци, пикочен мехур и простата

III. Симптоми и признаци на урологичните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Болки в поясната част на тялото
- Болки в долната част на корема
- Парене и болка при уриниране
- Често уриниране
- Трудно уриниране
- Хематурия
- Секрет от уретрата
- Ретенции и инконтиненция

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Уроинфекция
- Бъбречно-каменна болест – урологични проблеми
- Остър и хроничен цистит
- Остър и хроничен простатит
- Аденом на простатата
- Рак на простатата
- Тумори на пикочния мехур
- Тумори на бъбрека
- Урогенни сексуални нарушения
- Травматични увреждания на пикочоотделителната система

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската

помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-уролог

V. Методи и средства на лечение на урологични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в урологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Инструментални методи на лечение в ПМП:
 - Катетеризация на пикочния мехур с апликация на лекарствени продукти
3. Физикални, балнеологични и други немедикаментозни средства на лечение на урологични заболявания.

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. пълна ретенция на урината
2. бъбречна колика

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на аденом и рак на простатата сред рисковите групи от населението

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болните с тежки урологични състояния
2. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с урологични заболявания

4.5. Модул „АКУШЕРСТВО, ГИНЕКОЛОГИЯ И СЕМЕЙНО ПЛАНИРАНЕ”

Продължителност

Теоретично обучение: 4 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 3 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични и клинични знания, специфични интелектуални и технически умения и да придобие стил на поведение за работа, които да осигурят компетентност за:

- (1) Мониторинг и управление на развитието на нормалната бременност
- (2) Ранно откриване на патологичната бременност и включване на специалист по акушерство и гинекология при нейното лечение, мониторинг и контрол
- (3) Диагностика и лечение на основни и масови гинекологични заболявания
- (4) Определяне на нуждите и потребността от участие на специалист по акушерство и гинекология в диагностиката, лечението и мониторинга на бременните жени и болните с гинекологични заболявания
- (5) Адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния, вкл. и при започнало раждане
- (6) Осигуряване на медико-социалните грижи на бременните и гинекологично болните в семейството и от специализирани социални и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка анатомия и физиология на половата система на жената (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза при девойка, бременна жена и жена с гинекологично заболяване (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на бременните и жените с гинекологични заболявания
- (3) **Инструментални (апаратни) техники и други диагностични техники**, извършвани от ОПЛ в ППМП:
 - Тест за бременност
 - Измерване на тегло
 - Тазометрия
 - ЕКГ
 - Вземане на биологични материали за изследване (кръв, урина, храчки, носен секрет, изпражнения и др.)

- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ППМП**, тълкуване и използване на резултатите (задължителни и по показания)

A. При бременни

- Тест за бременност
- Ултразвуково изследване на бременна
- Електрофизиологично изследване на плода
- Кръвна група и Rh принадлежност
- конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
- имунологични, серологични и други изследвания, вкл. за HIV, сифилис, тоскоплазма, трихомонас, гонорея и др.

Б. При гинекологично болни

- цервикална цитонамазка
- колпоскопия

III. Акушерство в първичната медицинска помощ

▪ нормална бременност

1. диагностика на бременност
2. нормално развитие на бременността – мониторинг и контрол
3. хигиена и хранене на бременната жена
4. подготовка на бременната жена за раждане, вкл. психологично
5. нормално раждане – поведение на ОПЛ при раждане на дете извън родилно отделение
6. грижи и контрол за новороденото и майката след раждане и изписване от родилно отделение
7. пуерпериум (следродов период) – мониторинг и поведение на ОПЛ
 - **патологична бременност**
(състояния, диагноза, поведение на ОПЛ)
8. основни генитални и извъngenитални рискове за патологична бременност, вкл. увреди на плода
9. генитални кръвотечения по време на бременността
10. аборт и преждевременно раждане

11. ранни токсикози на бременността
12. късни токсикози на бременността
13. преносена бременност
14. бременност и генитални и екстрагенитални заболявания
15. бременност при непълнолетни и възрастни жени
16. малформации на плода и мъртъв плод

IV. Гинекология в първичната помощ

Симптоми и признаци на гинекологични заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- кървене от гениталиите
- некръвни течения от гениталиите (левкорей)
- болки в долната част на корема

V. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- нарушения на менструалния цикъл
- менопауза
- стерилитет
- гинекологични заболявания при децата, ювенилни кръвотечения и др.
- заболявания на вулвата и влагалището – вулвит, вагинит, цервицит, колпит и др.
- остри хронични аднексити
- преанцерози на женските полови органи
- доброкачествени и злокачествени тумори на матката
- рак на шийката на матката
- рак на яйчниците
- десцендус и пролапс на влагалището и матката
- гинекологичен остър корем

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист – акушер-гинеколог

VI. Семейно планиране в ПММП

- здравословно сексуално поведение
- рисков сексуално поведение
- репродуктивно здраве на жената и стерилитет
- предпазване от нежелана бременност – съвременна контрацепция
- предбрачна генетична консултация
- генетична консултация при семейства с деца с малформации
- показания за прекъсване на бременността

VII. Методи и средства при лечение

1. Специфични лекарствени продукти в акушерството и гинекологията: видове и групи, показания и противопоказания, нозологични показания, особености на приложение при бременни жени, технологични схеми и др.

2. Немедикаментозни средства на лечение:

- физиотерапевтични балнеологични методи при лечението на стерилитет и гинекологични заболявания

VIII. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники, лекарствени продукти, показания за хоспитализация)

1. при започнало раждане извън родилното отделение
2. започващ или заплашващ аборт
3. обилни кръвотечения от гениталиите

IX. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на здравословно хранене, физическа и психо-моторна дейност на бременната жена
2. Обучение на родителите и семейството за предстоящото раждане и отглеждане на кърмачето и новороденото
3. Мониторинг и контрол върху развитието на бременността (женска консултация)
4. Провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на рака на шийката на матката, вкл. чрез изследване на цитонамазки

X. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Съдействие за получаване на медико-социални грижи и подкрепа от специализираните социални служби и благотворителни организации при бременни жени с нисък жизнен стандарт, самотни майки и непълнолетни
2. Обучение на семейството за оказване на подкрепа на пациенти с терминални състояния (палиативни грижи).
3. Показания за временна и трайна неработоспособност при бременност и гинекологично заболяване

4.6. Модул „НЕРВНИ БОЛЕСТИ”

Продължителност

Теоретично обучение: 3 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи определен обем и вид на промоционни, профилактични и клинични знания, специфични интелектуални и технически умения и да придобие стил на поведение за работа с болните, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност с оглед да се намали разпространението и ранно да се откриват неврологичните заболявания
- (2) самостоятелно да диагностицира и лекува основните неврологични заболявания, като прилага холистичния подход
- (3) правилно и навременно да определя потребността от участието на специалистите – невролози в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка анатомия и физиология на нервната система (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) специфични техники за снемане на анамнеза, използвани в неврологията
- (2) общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване, при хипотеза за неврологично заболяване, вкл.:
 - сетивност
 - моторика
 - тонус
 - координация
 - мускулна сила
 - ригидност
 - и др.
- (3) Инструментални (апаратни) методи за изследване в ПМП:
 - Рефлекси – физиологични и патологични
 - Определяне на мускулна сила с динамометър
 - ЕКГ
 - RR
- (4) Показания за извършване на инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП, тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Конвенционални рентгенови изследвания – глава, гръбначен стълб и др.
 - ЕЕГ
 - Компютърна томография, ЯМР на глава и цяло тяло
 - Доплерсонография
 - Психологично изследване за оценка на интелектуалността

III. Симптоми и признаци

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Главоболие
- Болки в поясната част на тялото и крайниците
- Световъртеж
- Нарушено съзнание и кома
- Намалена мускулна сила
- Мускулна скованост и ригидност
- Променена походка
- Намалена или загубена чувствителност на кожата
- Нарушения в уринирането и дефекацията
- Нарушения в говора
- Нарушения в паметта и мисленето

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

1. Болести на централната нервна система

1.1. Мозъчно-съдова болест (МСБ)

1.1.1. хронична недостатъчност на мозъчното кръвообращение

1.1.2. латентна недостатъчност на мозъчното кръвообращение

1.1.3. преходно нарушение на мозъчното кръвообращение

1.2. Мозъчно-съдова болест – остър хеморагичен и исхемичен инсулт

1.3. Тумори на мозъка

1.4. Травматични увреждания на мозъка – сътресения, контузии

1.5. Мигрена

1.6. Епилепсия

2. Болести на периферната нервна система

2.1. радикулити и радикулопатии

2.2. неврити и полиневрити (вкл. лицеви, на крайниците и др.)

2.3. диабетна невропатия

2.4. травми на гръбначния мозък – сътресения, контузии, прекъсвания

3. Паркинсонизъм и Паркинсонова болест

4. Мултиплена склероза

5. Миастения

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-невролог

V. Методи и средства за лечение и рехабилитация на неврологични заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти – видове, групи, нозологични показания, приложение, технологични схеми и др.

2. Физиотерапевтични, балнеологични, кинезитерапевтични и др. немедикаментозни средства при лечението и рехабилитацията на неврологичните заболявания – видове, показания и начин на приложение

VI. Поведение на ОПЛ при спешни и животозастрашаващи състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. остро нарушение на мозъчното кръвообращение

2. инсултна кома

3. травматична кома

4. травми на мозъка и гръбначния стълб

5. епилептичен статус

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Обучителни промоционни програми за здравословен начин на живот и намаляване на рисковите фактори:

2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на диабетна невропатия при рискови групи – техники и начин на провеждане

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с тежки неврологични заболявания (след мозъчен инсулт и др.)

2. Съдействие на болните с тежки неврологични заболявания за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с неврологични заболявания
4. Палиативни грижи при нелечими и терминално болни с неврологични заболявания

4.7. Модул „ПСИХИАТРИЯ И ПСИХОЛОГИЯ”

Продължителност

Теоретично обучение: 2 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи определен обем и вид на промоционни, профилактични и клинични знания, специфични интелектуални и психологични умения и да придобие стил на поведение за работа с болните, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност с оглед да се намали разпространението и ранно да се откриват психиатричните и психосоматични заболявания
- (2) самостоятелно да диагностицира и лекува основните психиатрични заболявания, поведенчески девиации и зависимости, като прилага холистичния подход
- (3) правилно и навременно да определя потребността от участието на специалистите – психиатри и психолози в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка детска и възрастова психология (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) специфични техники за снемане на анамнеза, използвани в психиатрията (съдържание и начин на провеждане на разговор и интервю)
- (2) общи и специални техники на психиатрично изследване, прилагани в ППМП за определяне на:
 - външния вид
 - поведение, вкл. определяне на суицидно поведение
 - настроение и чувства
 - възприятия
 - познавателна дейност
 - самопознаване и самооценка
- (3) Показания за изследвания извън ППМП, тълкуване и използване на резултатите
 - Разширено психологично изследване от психолог, с различни въпросници и оценъчни скали

- ЕЕГ

III. Основни симптоми и признаци

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Налудности (за величие, преследване, изневяра, виновност и др.)
- Психомоторна възбуда
- Психомоторна скованост
- Халюцинации
- Дисорганизиран говор

IV. Синдроми и болести – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Афективни разстройства, вкл. депресия
- Ендогенни и екзогенни психози
- Психиатрични разстройства, свързани с употреба на психоактивни вещества (зависимост от алкохол, наркотични вещества, лекарства и др.)
- Стрес и стрес-свързани соматоформни невротични психични разстройства
- Личностови разстройства, вкл. разстройства, свързани с храненето и съня
- Психо-свързани сексуални разстройства
- Разстройства в умственото развитие (умствена изостаналост и възрастова деменция, вкл. болест на Алцхаймер)
- Специфични детско-юношески психиатрични разстройства
- Специфични старчески психиатрични разстройства

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-психиатър

V. Методи и средства за лечение на психиатричните болести в ПМП

1. Специфични психиатрични лекарствени продукти – видове, групи, нозологични показания, приложение, технологични схеми и др.
2. Психотерапевтични методи и средства (индивидуална психотерапия), видове и начин на приложение и др.

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. при психомоторна възбуда и агресия
2. при делирен синдром
3. при суицидна готовност

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция на психичното здраве (общо и по рискови групи):
 - Правила за добро възпитание и поведение при децата и учениците
 - Избягване на рисковете от алкохолна, наркотична или други зависимости
 - Техники за ограничаване на стреса
2. Целеви профилактични прегледи за ранно откриване на психиатрични разстройства при рискови групи и организирани групи от листата на ОПЛ (тестове въпросници и др.)

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Провеждане на медико-социални грижи и подкрепа на психиатрично болни в семейството, работното място и от специализираните социални служби
2. Програми за обучение на семейството за грижа и подкрепа на болния с психиатрично заболяване
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с психиатрични заболявания

4.8. Модул „Ушно-носно-гърлени болести”

Продължителност

Теоретично обучение: 2 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични и клинични знания, специфични умения и да придобие стил на поведение за работа с болните с оториноларингологични заболявания, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението на заболяванията на устата, гърлото и ухото и ранно да се откриват заболяванията със социална значимост
- (2) самостоятелно да диагностицира, лекува и наблюдава основните оториноларингологични заболявания, като прилага холистичния подход
- (3) точно да определя възможностите на своята компетентност и нуждите на болните от участието на специалистите – оториноларинголози в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира провеждането на медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка анатомия и физиология на ухото, носа и гърлото (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в оториноларингологията (специфични въпроси в интервюто на лекаря)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на устата, носа и ухото – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) техники за изследване на ушите, носа и гърлото**, извършвани в ПМП:
 - Отоскопия
 - Изследване на слуха с камертон
 - Предна и задна риноскопия
 - Фарингоскопия
 - Индиректна ларингоскопия

- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
- Конвенционални клиничко-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
 - Конвенционални рентгенологични изследвания
 - Аудиометрия
 - Директна ларингоскопия
 - Изследване на вестибуларния анализатор

III. Симптоми и признаци на оториноларингологичните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Секреция от носа (хрема)
- „Запушен нос” и затруднено дишане
- Кръвотечение от носа (епистаксис)
- Болки в гърлото и при преглъщане
- Главоболие в предната лицева част
- Болки в ухото
- Секреция от ушния канал
- Световъртеж
- Променен и дрезгав глас
- Намаление на слуха
- Намаление и промяна на обонянието и вкуса

IV. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Епистаксис
- Чужди тела в носа, ушния канал, горните дихателни пътища
- Вертижен синдром с отогенен произход
- Остри и хронични ринити
- Остри и хронични тонзилити
- Остри и хронични фарингити
- Остри и хронични ларингити, вкл. остър субхордален ларингит
- Остри и хронични синусити
- Остри и хронични отити
- Изгаряния на устната лигавица и хранопровода
- Преканцерози и новообразувания на ухото, устната кухина и носа
- Травми на ЛОР органи
- Заболявания на слюнчените жлези

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-оториноларинголог

V. Методи и средства на лечение на ЛОР заболявания в ПМП

1. Специфични лекарствени продукти, прилагани в оториноларингологията – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, балнеологични и други немедикаментозни средства на лечение на оториноларингологичните заболявания.

3. Инструментални методи на лечение:

- Предна и задна тампонада при кръвоизливи от носа
- Промивка на ушен канал
- Туширане на устна и фарингеална лигавица
- Изваждане на чуждо тяло от носа и ухото

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. Чужди тела в ЛОР органите
2. Субхордален ларингит
3. Изобилни кръвотечения от носа

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на оториноларингологични заболявания (в детската градина, училищата, производства с шумна среда)

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с глухота, неми и с тежки нарушения на слуха и говора
2. Съдействие на болните болни с глухота, неми и с тежки нарушения на слуха и говора за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с оториноларингологични заболявания
4. Палиативни грижи при терминално болни

4.9. Модул „Очни болести”

Продължителност

Теоретично обучение: 2 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични и клинични знания, специфични умения и да придобие стил на поведение за работа с болните с офталмологични заболявания, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението и ранно да се откриват офталмологичните заболявания
- (2) самостоятелно да диагностицира и лекува основните офталмологични заболявания, като прилага холистичния подход
- (3) правилно и навременно да определя потребността от участието на специалистите – офталмолози в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка анатомия и физиология на окото (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники, които ОПЛ трябва да усвои

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани в офталмологията – видове, особености, възможности
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на окото, очните придатъци и свързаните органи (орбита, клепачи, слъзен апарат, роговица, зеници, зенични реакции, очни рефлексии и др.)
- (3) **Инструментални (апаратни) офталмологични техники**, извършване в ПМП:
 - Определяне на зрителна острота (с различни видове таблици)
 - Изследване на цветоусещане
 - Просветляване
 - Скиаскопия
 - Обзорна офталмоскопия
 - Скринингова офталмотонометрия
- (4) **показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите
 - периметрия
 - офталмометрия
 - екзофталмометрия
 - офталмотонометрия
 - биомикроскопско изследване на окото

III. Симптоми и признаци на офталмологичните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Болка в областта на клепача и очната орбита
- Парене, сърбеж и оток на клепача
- Зачервяване на външната обвивка на окото
- Сълзене
- Фотофобия
- Постепенно и внезапно намаление или загуба на зрение
- Петна, „снежинки” и „светкавици”
- Изпъкване на очната ябълка

IV. Синдроми и болести – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Червено око – нозологична свързаност
- Бяло око - нозологична свързаност
- Сухо око - нозологична свързаност
- Влажно око – нозологична свързаност
- Кривогледство
- Рефрактерни нарушения
- Травми и изгаряния на окото
- Птоза на клепача и блефарити
- Дакриоцистити
- Конюктивити
- Кератити, склерити и увеити

- Катаракта
- Ретинити, ретинопатии и отлепяне на ретината
- Тумори на окото и орбитата
- Глаукома
- Болести на зрителния нерв

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-офтальмолог

V. Методи на лечение на офталмологични заболявания в ПМП

1. Специфични офталмологични лекарствени продукти – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални и инструментални методи на лечение, промивки, превръзки, отстраняване на чужди тела и др.

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. отстраняване на чуждо тяло, вкл. и при проникване в очната ябълка
2. травми и изгаряния на окото
3. глаукомен пристъп

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоционни програми за съхранение на зрението
2. Профилактични цели прегледи за ранно откриване на глаукомата
3. Профилактични цели прегледи на деца и ученици за ранно откриване на намалението на зрителната острота и нарушенията в цветоусещането и рефракторни аномалии

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни със слепота и тежки нарушения на зрението
2. Съдействие на болните със слепота и тежки нарушения на зрението за получаване на грижи и подкрепа от специализираните социални служби
3. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с офталмологични заболявания

4.10. Модул „КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ”

Продължителност

Теоретично обучение: 2 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи промоционни, профилактични, клинични знания и специфични интелектуални, физикални и инструментални умения и да придобие стил на поведение, които да осигурят възможности:

- (1) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението и ранно да се откриват заболяванията на кожата и полово-предаваните болести
- (2) самостоятелно да диагностицира и лекува основните дерматологични и венерологични заболявания, като прилага холистичния подход
- (3) правилно и навременно да определя потребността от участието на специалистите – дерматовенеролози в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (4) да има адекватно поведение при спешни състояния
- (5) да определя, препоръчва и (или) организира медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Кратка анатомия и физиология на кожата и кожните придатъци (предмодулна самоподготовка на специализанта)

II. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) общи и специални техники за снемане на анамнеза в дерматовенерологията (съдържание и начин на провеждане на интервюто, особено при болни със съмнение за венерологично заболяване)
- (2) общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване при хипотеза за дерматовенерологично заболяване
- (3) инструментални (апаратни) изследвания извършвани в практиката за първична медицинска помощ
 - оглед на кожата и лигавиците с лупа
 - остъргване на кожни изменения
 - витропресия
 - вземане на биологични материали за микробиологично, микотично, паразитологично, имунологично и др. изследвания
 - извършване и отчитане на кожни скарификационни проби
- (4) Показания за изследвания извън ППМП и тълкуване и използване на резултатите
 - Конвенционални клинично-лабораторни изследвания – химични, морфологични и др.
 - Кожно-алергични проби
 - Имунологични и серологични изследвания (HIV, сифилис и др.)
 - Микробиологични, микотични, паразитологични и др. изследвания на секрети, течности, кожни остъргвания и др.
 - Хистоморфологично изследване на кожа и кожни придатъци

III. Основни симптоми и признаци

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Сърбеж
- Плоски кожни обриви
- Папулозни кожни обриви
- Везикуларни и булозни обриви
- Кожни еритеми и отоци

- Уретрален и вагинален секрет
- Кожни тумори

IV. Синдроми и болести – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

1. бактериални кожни инфекции (пиодермии)
2. вирусни кожни инфекции (херпес и др.)
3. повърхностни и подкожни микози
4. микози на кожните придатъци
5. екзема и дерматит
6. себореен дерматит
7. акне
8. псориазис
9. уртикария
10. еритемен лупус
11. булозни дерматози
12. болести на ноктите
13. болести на космите
14. преканцерози и рак на кожата
15. лекарствени и професионални дерматози
16. полово предавани инфекции – HIV/СПИН, сифилис, гонорея и др.

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-дерматовенеролог

V. Методи и средства за лечение на дермато-венерологичните заболявания

1. Специфични дерматологични лекарствени продукти и тяхното приложение – видове, групи, нозологични показания, приложение, технологични схеми и др.
2. Физикални, балнеологични и др. немедикаментозни средства при лечение на дерматологичните заболявания (видове, показания, начин на приложение и др.)

VI. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. алергичен шок
2. алергични състояния – силен сърбеж по кожата

VII. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Съдържание и начин на провеждане на промоцията на здравословното и нерисково сексуално поведение (общо и по рискови групи)
2. Съдържание и начин на провеждане на целеви профилактични прегледи за ранно откриване на венерологични, паразитологични и др. дерматологични заболявания при рискови групи и организирани групи от населението (детски градини, училища)

VIII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Провеждане на медико-социални грижи и подкрепа на болните в семейството, професионалните групи и в специализираните социални служби при:
 - болни с HIV и СПИН

- контактни на носители на HIV и болни от СПИН
- труднолечими дерматологични заболявания

2. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с дермато-венерологични заболявания

4.11. Модул „ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ И ЕПИДЕМИОЛОГИЯ”

Продължителност

Теоретично обучение: 2 седмици

Практическо обучение в лечебно заведение за болнична помощ: 2 седмици

Практика в акредитирана за обучение по „Обща медицина” амбулатория за първична медицинска помощ: 81 седмици

Цел: Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи епидемиологични, промоционни, профилактични и клинични знания, специфични умения и да придобие стил на поведение, които да осигурят възможности:

- (1) Да прилага епидемиологичните подходи и методи в първичната медицинска помощ
- (2) да провежда научно-доказана промоционна и профилактична дейност, за да се намали разпространението на инфекциозните заболявания
- (3) самостоятелно да диагностицира, лекува и наблюдава основните инфекциозни заболявания, като прилага холистичния подход
- (4) точно да определя възможностите на своята компетентност и нуждите на болните от участието на специалистите – инфекционисти в диагностиката и лечението и мониторинга на болните или от насочване за болнично лечение
- (5) да има адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния
- (6) да определя, препоръчва и (или) организира провеждането на медико-социалните грижи и подкрепа за болните в семейството, училището, работното място и от специализирани социални, благотворителни и други организации

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

СУБМОДУЛ „ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ”

Теоретично обучение: 8 дни

I. Изследователски (диагностични) методи и техники

- (1) **общи и специфични техники** за снемане на анамнеза, използвани при инфекциозни заболявания (специфични въпроси в интервюто на лекаря, вкл. и за откриване на контактните лица и източници на инфекцията)
- (2) **общи и специални техники на физикално (сетивно) изследване** на болните с хипотеза за инфекциозно заболяване – видове, начин на приложение
- (3) **Инструментални (апаратни) техники за изследване на болните с инфекциозни заболявания**, извършвани в ПМП:
 - Оглед на кожен обрив и „входно огнище” с лупа
 - Вземане на биологичен материал за имунологични, серологични, микробиологични, паразитологични и др. изследвания
- (4) **Показания за извършване на специфични инструментални (апаратни) изследвания извън ПМП**, тълкуване и използване на резултатите

- Конвенционални клиничко-лабораторни изследвания – химични, морфологични, хематологични и др.
- Специални клиничко-лабораторни изследвания – имунологични, серологични, микробиологични, паразитологични, вирусологични
- Конвенционални рентгенологични изследвания (бял дроб и др.)

II. Симптоми и признаци на инфекциозните заболявания

(характеристика, нозологична свързаност, значение за диагностичните хипотези)

- Кожни обриви – плоски, папулозни, варикозни и булозни
- Сърбеж
- Хрема и кашлица
- Повръщане и диария
- Лигавични и кожни кръвонасядания
- Входно огнище от ухапване на насекомо, кърлеж и др.
- Увеличени лимфни жлези
- Жълтеница

III. Синдроми и заболявания – клинична картина, диагностична технология, лечение, поведение на ОПЛ*

- Капкови инфекциозни заболявания – дифтерия, скарлатина, морбили, коклюш, заушка, инфекциозна мононуклеоза
- Чревни инфекциозни заболявания – салмонелози, шигелози, коремен тиф, холера, лептоспироза
- Вирусни хепатити – А, В, С, D
- HIV инфекция и СПИН
- Трансмисивни инфекциозни заболявания – марсилска треска, туларемия, хеморагична треска
- Невроинфекции – менингити, полиомиелит, кърлежови енцефалити
- Покривни инфекции – антракс, тетанус, еризипел
- Паразитни заболявания – трихинелоза, тениози, аскаридоза, ентеробиоза, токсоплазмоза, малария

* ОПЛ, при всеки болен с ново заболяване при първично посещение, след приемане на първоначалните диагностични хипотези, взема решение дали да продължи медицинската помощ (довършване на диагностиката и започване на лечение) или да изпрати болния при специалист-инфекционист

IV. Методи и средства на лечение на инфекциозни заболявания в ПМП

1. Лекарствени продукти, прилагани при инфекциозните заболявания – видове, групи, нозологични показания, начин на приложение, технологични схеми и др.
2. Специфични и неспецифични имунотерапевтични средства – видове, приложение
3. Специфични антипаразитни лечебни средства

V. Поведение на ОПЛ при спешни състояния (основни техники и лекарствени продукти)

1. гърчове
2. непроходимост на дихателните пътища
3. ухапване от животни със съмнение за бяс

VI. Промоционна и профилактична дейност на ОПЛ

1. Промоция за предпазване от масовите инфекциозни болести – лична хигиена, избягване на контакти и др.
2. Извършване на имунизации съгласно имунизационния календар
3. Дейност за ранно откриване на контактните лица, мониторинг и контрол върху здравословното състояние
3. Провеждане на профилактични прегледи за ранно откриване на инфекциозни заболявания (в детската градина, училищата)

VII. Медико-социална дейност на ОПЛ

1. Обучение на семейството за извършване на медико-социални грижи и подкрепа на болни с инфекциозни заболявания при домашно лечение и карантина
2. Показания за определяне на временна и трайна неработоспособност при болните с инфекциозни заболявания

СУБМОДУЛ ЕПИДЕМОЛОГИЯ НА ИНФЕКЦИОЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Теоретично обучение: 2 дни

I. Тематична програма

- Епидемичен процес
- Организация и технология на епидемиологичните проучвания в ППМП
- Дейност на ОПЛ в епидемичното огнище и работа с контактните лица
- Имунизации и имунизационен календар
- Постваксинални реакции и усложнения

4.12. МОДУЛ „ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА И КУРОРТОЛОГИЯ”

Продължителност

Теоретично обучение: 1 седмица

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи знания за възможностите и начините на приложение на физикалните, балнеологични, климатични фактори при лечението на различни заболявания и при медицинската рехабилитация. Това ще позволи ОПЛ:

- (1) Правилно да определи показанията и да включи в лечението на заболяванията използване на различните физически, балнеологични и климатични фактори
- (2) Да прилага физио-профилактиката за увеличаване на психическата и соматична устойчивост на хората
- (3) Навременно и правилно да насочва болните с нарушени или загубени функции за провеждане на медицинска рехабилитация

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

I. Тематична програма - обща част

- Основни физически фактори и тяхното лечебно въздействие
- Техники и технологии на физиотерапията – светлинна, лъчева, топлинна и др.
- Лечебни води – видове, показания, възможности за прилагане при различни заболявания
- Климатолечение – основни фактори
- Кинезитерапия – съдържание, показания за приложение и възможности

- Физиопрофилактика – методи, средства, техники, индивидуално и групово приложение
- Медицинска рехабилитация – съдържание, методи, показания, възможности

II. Тематична програма - специална част

- Показания и противопоказания за прилагане на физиотерапевтичните методи при лечението на заболяванията на:
 - Опорно двигателния апарат
 - Нервната система
 - Пикочоотделителната система
 - Храносмилателната система
 - Кожата
 - Дихателната система
 - Сърдечно-съдовата система

- Показания за провеждане на рехабилитация при болни със:
 - МСБ, след прекаран инсулт
 - ИБС, след прекаран инфаркт на миокарда
 - Травматични увреждания на кости, стави, мускули, сухожилия
 - Детска церебрална парализа

4.13. Модул „СПЕШНА МЕДИЦИНА”

Продължителност

Практическо обучение в ЦСМП: 13 седмици

Програмата има за цел специализантът по обща медицина да получи клинични знания и специфични умения, които да осигурят адекватно поведение при спешни и животозастрашаващи състояния.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

- Реанимация и интензивно лечение
- Спешни състояния в кардиологията
- Спешни състояния в пулмологията, гастроентерологията и нефрологията
- Спешни състояния в педиатрията
- Спешни състояния в хирургията, урологията и ортопедията и травматологията
- Спешни състояния в акушерството и гинекологията
- Спешни състояния в неврологията
- Спешни състояния в психиатрията
- Спешни състояния в оториноларингологията и офталмологията
- Организация и провеждане на спешната медицинска помощ в обичайни условия и при масови бедствия, съдебна медицина и правна уредба при спешни случаи

Приложение 1

ОСНОВНИ ОБЛАСТИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ НА СПЕЦИАЛИСТА ПО ОБЩА МЕДИЦИНА И СПОСОБНОСТИТЕ, КОИТО ТОЙ ТРЯБВА ДА ПРИТЕЖАВА

I. УПРАВЛЕНИЕ НА ПЪРВИЧНАТА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ:

Включва способности:

- 1. за поддържане на първичен контакт с пациентите, справяне с разнообразни проблеми;**
 - познания за епидемиологията на проблемите и оплакванията, срещани в първичната помощ
 - познания за типичното проявление на симптомите и оплакванията, така както се срещат в първичната помощ особено в ранни стадии, и техните признаци и симптоми, диагностицирането и терапевтичните възможности
 - прилагане на подходи, които позволяват улеснена достъпност на пациентите без оглед на здравните проблеми
 - организационен подход за управление на хроничните заболявания
- 2. да се обхваща пълния набор от здравни проблеми;**
 - познания за превантивните дейности в първичната помощ
 - медицински умения за справяне с остри, хронични, палиативни и спешни състояния
 - клинични умения за снемане на анамнеза, физикални прегледи и използване на допълнителни изследвания за диагностициране
 - терапевтични умения, вкл. лекарствена и немедикаментозна терапия
 - способност за определяне на приоритетите
- 3. да се координират дейностите на изпълнителите в първичната помощ с други специалисти;**
 - познания за организацията на първичната медицинска помощ
 - умения за комуникация с други членове на екипа
 - умения за работа в екип
 - умения за ефективна работа с други специалисти
- 4. да направи достъпни за пациента подходящите здравни услуги в рамките на здравната система**
 - познаване на структурата на здравната система и функциите на нейните компоненти
- 5. да се овладее осигуряването на адекватни грижи и ефективно потребление на здравни услуги**
 - комуникационни умения за консултации, обучение, лечение на пациенти и техните семейства
 - организационни умения за поддържане на записи, работа с информационни носители, работа в екип, управление на практиката, оценка на качеството на извършваните медицинските услуги
- 6. да се защитават интересите на пациента.**
 - създаване и поддържане на взаимоотношения и комуникация в дух на партньорство с пациентите
 - умения за ефективно лидерство, договаряне, правене на компромиси

II. ЦЕНТРИРАНОСТ ВЪРХУ ЛИЧНОСТТА

Включва способности:

- 1. за усвояване на личностно-центриран подход при решаване на здравните проблеми на пациентите в контекста на средата**
 - базови научни познания за разбиране на личността, нейната динамика, цели и очаквания
 - изработване на референтна рамка за работа в семейната среда, общността и разбиране на социалните и културни измерения в индивидуалните нагласи, ценности и убеждения
 - справяне със заболяванията на пациентите, техните представи за болестите
- 2. за провеждане и използване на медицинската консултация за изграждане на ефективни взаимоотношения „лекар-пациент“ при проява на уважение към автономността на пациента**
 - способност за спазване на пациент-центрирания модел на консултация, което започва с установяване на съвкупността от проблеми на пациентите (т.е. идеи, тревоги, очаквания). На тази основа се формира съвкупността от проблеми, които ще се решават от специалистта, откриват се общи допирни точки и се договаря план за съвместна работа.
 - способност за излагане в подходящ и разбираем вид на това, които е установено, вкл. информиране на пациентите за собствените представи, откриване на общи споделени основания при взимане на решения
 - проява на респект към автономността на пациента при взимането на решения
 - разбиране за субективността в медицинските взаимоотношения както от страна на пациентите (чувства, ценности, предпочитания) така и от гледна точка на специалистта (самооценка на ценностите, отношението, чувствата и др.)
- 3. за ефективна комуникация, определяне на приоритети и сътрудничество**
 - умения и нагласи за установяване взаимоотношения на партньорство с пациентите
 - умения и нагласи за поддържане на дистанция и близост с пациентите
- 4. за осигуряване на продължителни и постоянни грижи за пациента съобразно неговите потребности, както и продължително координиране на здравните грижи**
 - разбиране и овладяване на 3-те аспекта на продължителността:
 - индивидуална продължителност – като доживотен съветник за здравно обучение (нагласи за дълготрайни взаимоотношения с даден пациент)
 - информационна непрекъснатост – осигуряване наличността на подходяща медицинска информация във всеки момент с всеки пациент, когато е необходимо (личен и електронен обмен на информация)
 - продължителност на грижите във времето, през деня и нощта (медицински услуги извън работно време)

III. СПЕЦИФИЧНИ УМЕНИЯ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИ

Включват способности:

- 1. да се използват специфични методи за взимане на решения съобразно разпространението на заболяванията и заболяемостта в общността**
 - познания за заболяванията и здравните проблеми в общата практика, вкл. специфичната болестност и заболяемост
 - познаване на населението (пациентите) – разпределение по пол, възраст, здравно състояние
 - умения за прилагане на специфични подходи за взимане на решения (с използване на инструментариум и правила за клиничните решения)

2. **за селективно събиране на информация и интерпретиране на анамнези, физикални прегледи, други изследвания и тяхното прилагане за създаване на подходящ план за терапевтично поведение съвместно с пациента**
 - познаване на релевантни елементи от анамнезата и на важни насочващи данни от физикалния преглед, които да свързва с описанието на здравния проблем, представено от пациента с цел изключване или набелязване на възможни спешни действия
 - познаване на способите за получаване на релевантна информация за средата на пациента (семейството и социалните фактори)
 - познаване на наличните диагностични възможности и терапевтични ресурси, съответстващи на здравните проблеми
 - умения за снемане на анамнеза и физикален преглед и умения за интерпретиране на данни
 - готовност за включване на пациентите в процеса на определяне на плана за лечение
3. **за прилагане на подходящи работни принципи – напр. последователно използване на по-високотехнологични изследвания, използване на времето като средство за справяне с несигурността**
 - създаване на подходящи нагласи и характеристика на общомедицински подход, вкл. любознателност, усърдие и загриженост
 - усвояване на поетапна процедура при взимане на решения, използване на времето за диагностично и терапевтично средство
 - разбиране за неизбежността и несигурността в първичната помощ при решаване на проблеми и изграждане на стратегии за справяне с несигурността
4. **за спешна намеса при необходимост**
 - специфични учения за взимане на решения при спешни ситуации
 - специфични умения за прилагане на процедури за спешни случаи в общата практика
5. **за справяне със състояния, които са в ранен стадий или се проявяват недиференцирано**
 - познания за правилна оценка кога да се изчака и потвърди дадено предположение и кога да се започнат диагностични дейности
6. **за ефективно и ефикасно използване на диагностичните и терапевтични средства**
 - познания за позитивната и негативна предсказваща сила на симптоми, признаци и находки от допълнителни изследвания, получени при събиране на клинична информация и тяхната обвързаност със заболяемостта от конкретни заболявания
 - разбиране за съотношението ползи-цена и цена-ефективност от прилагането на изследвания, видове лечение, както и за „необходимия брой при лечение” за постигане на ефект или вреда.

IV. ИЗЧЕРПАТЕЛЕН ПОДХОД

Включва способности:

1. **да се решават едновременно множество проблеми и заболявания – както остри, така и хронични у един и същ индивид**
 - разбиране на концепцията и съвкупното проявление на множество заболявания у един пациент
 - умения за справяне едновременно със здравните проблеми на пациента от първоначалното идентифициране през изследване, изграждането на общ план, приемане и приоритизиране
 - умения за подходящо използване на медицинските записи и друга информация

- способност за намиране и използване на най-подходящата доказателствена информация в практиката
2. **да се извършва здравна промоция и подходяща здравна профилактика**
 - разбиране на концепцията за здравето и всички негови компоненти
 - интегриране на здравната промоция на индивидуално ниво като част от ежедневната работа
 - промоция на здравето чрез планиране на дейности в практиката за първична помощ
 - разбиране за ролята на семейния лекар за промоционните дейности в общността
 - признаване на значението на етичните проблеми при балансиране между потребностите на индивида и общността и предприемане на адекватни действия
 3. **да се координират и управляват дейностите по здравна промоция, профилактика, лечение, палиативни грижи и рехабилитация**
 - разбиране за различните възможности и приноса на всеки член от екипа
 - способности за използване на различни подходи при един и същ пациент
 - умения за координиране на дейността на екипа в практиката

V. ОРИЕНТАЦИЯ КЪМ ОБЩНОСТТА

Включва способности:

1. **за намиране на съгласуване на потребностите на индивидуалните пациенти и потребностите на общността, в която живеят и намиране на баланс при използване на наличните ресурси**
 - познаване на здравните потребности на общността чрез епидемиологичните характеристики за населението
 - познаване на връзките между здравето и социалните грижи
 - познаване на влиянието на бедността, етническата принадлежност и местоживеенето върху здравното състояние
 - познаване на неравнопоставеността в здравеопазването
 - познаване на структурата на здравната система и икономическите ограничения
 - съвместна работа в общността с други професионалисти в областта на общественото здраве и познаване на техните роли
 - разбиране на значението на практиката и информацията, получавана в общността за осигуряване на качеството
 - познаване на функционирането на здравната система и как може да служи на пациента и лекаря (процедури за насочване, ко-пеймънт, отпуски за временна неработоспособност и др., законови изисквания и др.) в контекста на здравните дейности
 - съгласуване на потребностите на индивидите и на общността, в която живеят

VI. Холистичен подход

Включва способности:

1. **за използване на био-психо-социалния модел като се вземат предвид културни и екзистенциални измерения**
 - познаване на холистичния подход и неговото приложение в медицинската помощ
 - способност за възприемане на пациента като био-психологична цялост
 - способности за трансформиране на холистичните разбирания в практически действия
 - познаване на културния и житейски произход на пациента, във връзка със здравните грижи

- проявяване на разбиране и търпимост към преживяванията на пациента, неговите убеждения, ценности, очаквания и др., които имат отражение върху извършването на медицинска помощ